

Nr. 12.

Anul II.

RÂNDUNICA

FÓE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Din munți	Marg. Moldovan.
Dorință	Petrea dela Cluș.
Din greșală	Gr. Mărunteanu.
Versuri triste	Emiliu Sabo.
Casa mărginénului	A. Amlacher.
Dor și Dor	V. B. Muntenescu.
Rămurele:	
Rosa-Ultimă	Ilarie Chendi.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

DIN MUNȚI.

Schită.

(Sfârșit.)

Margareta Moldovan

Copii s'au culcat. Lelea Nuță își ia furca și se pune pe scaunenciu lângă vatră.

Tunetele de afară îi se păreau ca urletele iadului, șuerăturile vântului ca bocete de strigoiu.

Plină de grăză își roti privirea prin căsuță. Copii durmeau liniștiți și cu zimbetul mulțumirii pe buze. Cînaseră bine mititeii, mămăligă cu lapte de capră, pentru acum erau mulțamiți. Și apoi ce scie o minte atât de fragedă se gândea la ziua de mâine. Să mulțamesce acum cu ce are, să simte fericit, până o nouă dorință îi întunecă éraš cerul fericirii.

Lelea Nuță torcea la vatră.

Vântul bombănia prin urloii liber al pridvorului și prin țevia de pământ intra în căsuță și scotea limbi de flacări pe vatră. Unele eșeau, altele se trăgeau în lăuntru, altele păreau că se chiar căpățuesc, se prefac în drăculeți cu codă de pară, cu guri rânjite, cu cornițe de flacări, păreau că se apropie de ea, rid de necazul ei, o îngână cu mături de foc, vreau să o su-grume... De odată ușa căsuții îi părea că se deschide și vede pe Todorul ei galbin ca o făclie de cêră, venind cătră ea, îi rostesc vorbe ne'nțelese, îi face semne cu mâinile lui uscate, ochii lui erau fără viață și îi se învêrteau rêsleți prin căsuță. După el venea cu pași obosiți și rari Ion, care era într'o haină lungă albă, în mână cu o carte deschisă...

Copilașul în légănul de la grindă începe a mormâi și a se roscoli.

Lelea Nuță scapă furca și vrea să se ridice de pe scaunenciu, puterile însă îi slăbiseră și o greutate pământosă îi se aședase în picioare.

Copilașul din légăn plânge, lelea Nuță se ridică cu greu și merge la el...

Fantómele au dispărut, numai ușa mai rămase încă deschisă în urma lor.

Copilașul s'a liniștit éraš. În căsuță era liniște de mormânt. Lelea Nuță simțea acésta liniște, ca o povóră

greă pe inima ei necăjită. Pustiul ce îi zizăia în urechi, îi venea ca pustiul din cimiter.

Furtuna s'a liniștit și picurii mari de plóie se isbeau ploscăind de geamul quadrat, care era lipit în pârte.

Trecuse de mult de meșul nopții. O plóie ușóră se lăsase pe munți și văi.

Lelea Nuță tot veghia încă lângă furca cu caerul de lână. Fusul se întorcea a silă între degete și sune-tul surd ce se audea dela plóie îi părea acum ca șópte, dar șópte prevestitoare de nenorociri. Își mai învêrti cu învêrtituri molatice de câte-va ori fusul și capul obosit și-l scăpăta spre pept, furca se rêtornă pe pârte și fusul îi căđu din mână.

Să făcuse ziua, lelea Nuță sări drept în picioare, își frecă ochii și căută în jur surprinsă, căci în primul moment nu își putea da sêmă ce s'a petrecut cu ea, cum adormise pe scaunenciu lângă vatră. Din tot ce a fost s'a ales cu o obosélă apăsătoare.

Grija cea dintâiu i-a fost să iasă afară să vadă de nu cumva vine Todorul ei. — Dar Todor nu venea.

Sórele era pe la prânț, când veni Duca cântăretul la lelea Ana. Să bucură mult sermana femeie când îl zări suind poteca cătră căsuța ei, dar în momentul procsim o durere și jele amară îi se puse la inimă.

Pe Duca îl întimpină în pragul pridvorului.

— Dumneșeu te aduce la noi Ducă. Ce veste, bună, rea?

— Bună lele Nuță, eu numai veste bună îți pot aduce — țise Ducă, rișend a șagă.

— Lasă gluma Ducă și spune, ce-i cu Todor și cu Ion, unde au rêmas?

— Ne-a mai rêmas un car de donițe și cercuri, și badea Todor cu Ion și cu Niculae Smêu s'au dus la Cluș la têtgul de țară. Noi am venit acasă să îngrijim de altă marfă. Cam pe Duminecă gândesc eu că și ei

vor fi acasă de va fi tîrgul bun. Un car de marfă dór nu-i o lume.

— Numai de le-ar ajuta Dumneþeu sã se întorcã în pace, cu bãniþori și cu bucate, cãci acuș nu mai am nimic pentru a le mîncãrii. Pãnea mi s'a gãtat eri, fãinã de mãlaiu încã numai pentru o mãmãliguþã mai am. Apoi cu copilașii eștia nu o pot scõte cu vorbe gõle, le trebuie mîncare.

— Nu te supãra lele Nuþã, s'a îngrijit badea Todor de dumniavõstrã. Am adus cu carul douã ferdele de grãu, douã de cucuruz și cãte-va împletituri de cãpã. — Apã este în rîu destulã acum dupã plõia de astã noþte, și la mõra „dintre risipe“ ți-a mãcina põte încã astãdi.

— Dumneþeu te ținã Ducã, cã par'cã mai pot o țirã de cãnd te-am vëdut și Dumneþeu îi aducã pe ai noștri sãnëtoși și în pace acasã.

Cãnd începũ a sã inșera, lelea Nuþã avea deja fãinã prospëtã de cucuruz și fãcũ o dragã de mãmãliguþã de sã o mánanci cu ochii. Èr copilașii s'au culcat èrãș mulțamiți și lelii Nuþã îi crescea inima vëdũdu-i sãtũ și voioși.

Trecũ Dumineca, trecũ și Lunia, ba chiar și Marta, lelea Nuþã tot nu mai avea nici o scire de Todor și de Ion. Greu trece vremea în așteptare, greu îi treceau ðilele și lelii Nuþã. O nõuã greutate, o nõuã amãrãciune îi sã puse pe inimã. La tot pasul o necãjeau alte gãnduri, primejdiile peste primejdiile îi sã infãțișau inchipuirii, nõptea visuri rele și vedenii spurcate o nelinișteau și îi fãceau ðilele și noþtile amare. Intre astfel de torturi sufletesci alerga biata lelea Nuþã pe la toți pe cãți îi auðeau cã au venit de curẽnd acasã, sã afle ceva dela ei despre Todor și Ion, dar nimeni nu îi scia da rãspuns, nimeni nu o putea mângãia.

Mai trecũ o altã sãptãmãnã în durerõsã și torturãtoare așteptare. Nici un semn de viaþã nu-i venea de la Todor și Ion.

Pe cãnd intr'o ði lelea Nuþã ședea pe polmonul pridvorului cu copilașul cel mai mic în brațe, cu ceialaltii în jurul ei și ochii îi erau roșiți și umflați de plãn-

sul mult, ètã sosese solgãbirẽul, care nu mai fusese nici odatã la casa lor, cãci de obicei venea notarul, cãnd era vorba de dare, sau de alte pricinii.

Cãnd ajunsese în faþa ei fãrã a ðice macar o „bunã ðiua“, desface o hãrtie albastrã și îi ðice cu ton rãstit:

— Pe cum spus la mine biro-ul, dta nu plotit porþia în anul èsta.

— Nu sciu mẽ rog la mãria ta, ce o fi fãcut Todorul meu — rãspunse lelea Nuþã îngãlbenind de fricã.

— Spuiu cã nu plotit, ce nu scii? Dache în opt ðile nu plotesc, apoi duce dela dta ce ai la case în cap de porþie. — Ai vite?

— Avem mẽ rog la mãria-ta o caprã, uite-o co-lea pe cõstã, pasce la iarbã.

— Ce, aia numai, aia nu face trei zloți, da porþia face șapte zloți și trei piþule!

— Altã nu avem mẽ rog de mã...

— Apoi duce și aia jucutele, che sciu io bine, che nu plotiți. Serentocii de eștia nu plotesc.

— Dar mẽ rog la mãria-ta fie-vẽ milã nu mi-o duceți. cã am trei copii micuți și...

— Ce, ce pase la noi de copii tei.

Dupã ce gãtã aceste, solgãbirãul încãlecã pe cal și sã fãcũ nevëdũt.

Au trecut opt ðile.

Era o ði seninã, numai sõrele era împrejmuit de cãþã, prëveștea èrãș timp ploios.

Lelea Nuþã sã sfirșise în ðilele din urmã ca o luminare de cãrã înaintea focului. Nu mai avea liniște, nu mai avea somn, nu mánca, era pentru ea lumea de necaz.

Copilașii sã uitau și ei cu jele și fricoși la mama lor, vëdũdu-o cu ochii vecinic uði de lacrimi, de cãnd plecase tatãl lor. Ei nu-și puteau inchipui durerea ce mistuia pe mama lor, cu tõte acestea un presimț îi fãcea și pe ei sfiicioși și tãcuți.

Era cãtrã amëdi.

Lelea Nuþã nici foc nu își fãcuse în vatrã, decum sã se gãndescã sã facã de mîncare. Nu-i mai trebuia

RĂMURELE.

Rosa-Ultimã.

Trecutul, oh trecutul... mult imi mai place de a zãbovi cu gãndul în trecut, trãind acum sub un orizon mai senin și liniștit, dupã ce tõtã amãrelã s'a strecurat prin șita vremii și au rãmas numai suvenirile dragi, și-réguri de șiréguri. A scrie despre aceste suveniri, a le atãrna de aceste „rãmurele“ ca o lume sã le scie, e a trãi din nou momente din lumea de visuri, a resimți chin și plãcere. De ce deci nu aș mai gusta din belșugul acestor suveniri, de ce sã nu mai caut distracție pe contul trecutului, aceluia burete de plãceri și dureri?

Ah, de ce nu sunt mãestra Circe sau vre-o altã vrãjitoare fie și modernã, cãci atunci v'aș intrupa suvenirile mele în flori fermecãtoare și iele, și ați simți de sigur ce și eu simt cãnd singur imi petrec și mẽ ingãn cu ele... Deci nu fiți pretențioși dacã nu mi-a succede, cãci darul de a inriuri drept fermecãtor îl au puțini și puține.

Suvenirile ce aici voiesc a vi le descrie sunt în sine deja parfumurile unei flori, numitã Rosa-Ultimã, și nu mi-ar trebui deci multã mãestrie ca sã vi le presint cu îngrijire, — dar vedeți dvõstrã, nici florile nu-s tõte

de o formã! Roza-Ultimã e o flõre și nice prea, — adecã da, îndatã ce e corectã premisa, cã tõte copilele sunt flori. Rosa din cestiune e și ea o copilã, — ce-i drept puțintel trecutã prin copilãrii, — dar în sfirșit tãcem, copilã, și prin urmare și flõre... dõr nici florile nu-s tõte de o formã...

Ale pãrdalnicului mai sunt și copilele aceste pe la noi, și mai ales zãblãicuþele, sau gãscuþele, cum le mai ðic unii cu un termin teribil de ofensãtor! Dacã din fericire sau nefericire ajungi pe gurile — pardon guriþele lor și din întẽmplare nu le convii în vre-o privinþã, atunci — cioro-boro — nu scapi neforfecat și necioplit de ele. Și dacã li se sfirșesc materialul, — cãci consumã mult drãguþele — apoi sã prind ele de ele și numai te tre-desci cã nu-și mai ðic pe numele lor cel drãgãlaș, ci una-i Șopãrluþa, alta Mãtușica, a treia Codobaturã, și tot așã care de care. O, și mai inventioșe ca ele nime nu-i! Și ce-i mai mult cã nu-s discrete d-lor, pe jãrãtec de le-ai pune, nu-s discrete, ci totdeauna destãinuiesc unui „bãiat de incredere“ — firesce sub sigillo — numele dat prin botezul lor.

Așã a fost asta și cu dșõra Rosa, care a cãduț și ea jertfã gãscuþelor. Țin a vẽ spune încã spre orientare cã nu eu am botezat-o Rosa-Ultimã, parole d'honneur cã nu, ci gãscuþele.

Noștime copile! Cu mai multã potrivẽlã sã fi tot cãutat prin cãlindare și nu ar fi putut-o numi. Dacã vẽ

nimic, o durere, o frică o făcea de tremura în tot trupul și inima părea că îi se stringe la olaltă. Cu copilul cel mic strins la sin, scobori jos în vale să se mai uite, — dar nu vedu nimic. Să întorse abia răsufând înapoi. Nu apucase bine a se așeza pe polmon, și pe cărarea de pe munte să vedeau venind doi oameni. De pe statură ar fi dedus, că unul este Ion, dar celalalt nu sēmēna cu Todor de loc, ba chiar și celalalt nu era ca Ion, căci dōr el avea pași sprinteni și voinici.

Abia când era de dece pași de ea recunoscu, că cel mai mic dintre ei era Ion al ei. Fața lui era galbină, cămașa de purtatul mult înegrită, pașii și privirile obosite.

În spate aducea cu greutate o straiță și în mână avea un ciomag de care să rădimase pe cărările costișe și petrōse ale munților.

Lelea Nuță cum îl recunoscu, ca într'o aiurare puse copilul din brațe pe polmon, alergă la Ion plângend de îi să cutremura tot corpul.

Ion nu putea grăi nimic. Priveliștea ce îi să înfățișa era sfășietōre pentru inima lui fragedă de copil.

Căsuța lor aședată de vechimea timpului în pământ, cu coperișul țuguet, cu ferēsta mică numai de o palmă, cu ușa înegrită și rōsă de cari, îi părea acum mai scundă de cum a fost și mai pustie.

— Lasă lele Nuță nu te mai cānta acum, tōte sunt lucrul lui Dumneșeu — dișe tovarășul de drum cu care sōsi Ion.

Lelea Nuță își ridică capul, își sterse ochii cu cornul năfrāmiei din cap și îl ficsă întrebător pe Ion. Acesta își plecă capul spre pământ și în loc de rēspuns șirōie de lacrimi îi curgeau din ochi.

— Ce-i cu tatăl tēu? — dișe lelea Nuță desnădăjduită — unde l'ai lāsāt, spune-mi, nu mai tainui, căci sciu, că bine nu-i, sciam de mult, — de mult — de sēptēmāni încă.

— De unde scii? — întrebă mirat Ion.

— De unde? Dela Dumneșeu. Acela mi-a arātāt în visuri și în tōte. Spune-mi Iōne ce-i cu Todor, îi bolnav și unde l'ai lāsāt?

— Acum nu îl mai dōre nimic, rēspunse tovarășul de drum al lui Ion.

— Adecă îi mort — strigă lelea Nuță, apoi prindendū-se cu amēndōuē mânăle de cap, începū a să cānta morțesce.

Toți tăceau, nici unul nu conturba acestă bocitură.

Dela o vreme lelea Nuță érāși își veni în fire.

— Și nu a lāsāt tatăl tēu nici o vorbă cātră mine?

— Ba mi-a diș să grijesci de copii și mi-a dat acestă punguliță ce o purta în curea. Ar fi diș și mai mult, dacă bōla rea ce a cāpātāt-o pe drum cātră Cluș nu i-ar fi oprit graiul îndatā. Doftorii nu m'au lāsāt să stau lângă tata în spital unde l'au dus, mi-au diș să viu acasă, să îl las acolo, dar eu nu am venit, diua stam la pōrta spitalului, ér nōptea mē duceam unde era în sālăș badea Smēu. Până atunci am stat tot pe la pōrta spitalului, până când peste trei zile un ingrijitor mi-a diș: „uită copile, copēșeul cela de scānduri, acolo duc pe tatā-to“. Atunci am plecat și l'am lāsāt acol-o-o...

Plānsul îi înecă bietului Ion vorbele în gāt.

*

A dōua și un esecutor veni și duse capra pentru dare.

Copii să uitau cu ochii plini de lacrimi după bietul dobitoc, care cu greu să lāsă tirit de stāpānitorii noi. Sē obicinuisē și capra cu aceste stānci, de unde nu o scōsesē nimeni până acum.

Lelea Nuță să uita din ușa pridvorului cum îi duceau cu sila unicul ei avut, și cu cornul dela nāframa de pe cap își stergea lacrimile, cari îi udau fața.

— S'au dus, — dișe apoi lelea Nuță cātră Ion — mi-au dus-o și pe aceea. Haid acum Ioane dragul meu să mergem la domnul pārinte să facă o slușbă; să pedepsēcă Dumneșeu pe urgișii aceștia, cari n'au suflet și n'au milă să ia din gura acestor copilași și cea din urmă hrană rēmasă după tata lor, Dumneșeu să-l odichnescă în pace, acolo în țērīnă strēină.

Dičend aceste își făcū cruce și scobori împreună cu Ion jos în vale și apoi spre sat.

Inchipuiți anume o grădină la începutul gheșosului Noembrie, cu aspectul acela al unui melancolic despodobit de idealuri și în grădină lângă stobor o rōsă brumată, ce înclinată jelesce a timpului nestatornicie, atunci mē scutiți de a o descrie și mai de aprōpe.

Imi era însă grozav de nēcaz, căci prin acest boțez, mānie voiau să-mi facă mie, numai mie. Rēutāciōse copile, să umble ele a-mi face nēcaz, cu tōte că trāiam neted cu ele, fără cērtă și mai cu sēmă cu una, cu Ninița. Ei, își aveau motivul lor!

Era pe aci să se deie o reprezentațiune teatrală — de diletanți, adecă un moment epocal pe la noi. Din cēta diletanților făceam și noi parte, adecă domnișōra Rosa și eu.

Gāscuțele? Aș, mai dedeau și ele pe la probe, cei drept, dar numai așa prin părțile lāturalnice, mai pe la ușe, de unde își puteau în tichnă îndrepta privirile, săgețile otrāvite de nițică invidie asupra nōstră, a celor — fericiți!

Era să jucām, paremi-sē, o comedie de un autor francez, localisatā de un profesor, care și primise de a pune ca regișor întrēga acțiune în ogașia cuvenitā.

Dșōra Rosa era o diletantă cu scōlă, față de care trebuia să te scii ținea sdravēn în șea, și asupra-mi căduse sarcina grea de a-i fi partner, fericitul curtisan. Etā motivul exploatat de gāscuțe!

Scurt înainte probei generale mē întâlni cu Ninița. Hop, apă la mōră!

— „Așa dar, rēule, nu ai cedat rolul tēu altuia, nici de dragul meu nu l'ai cedat“, mē întrebă amenințātōre.

— „Nu, Niniță, nu puteam, de ochii lumii nu!“

— „Ei, și ce vei face deci?“

— „Ce mi-e prescris. După ce prin actul al II-lea voi face cunoscintă cu amabila d-șōră...“

— „Amabilă, Rosa amabilă? Ei, taci actore!“

— „... mē voi aprinde de frumșēile ei divine, îi voiu destāinui apoi cu încetul amorul meu infocat, voiu cădea amārit în genunchi înainte-i, și pe când ea să va uita blānd la mine și să va juca cu bucele mele de pēr, eu îi voiu prinde mânățele și apropiindu-le de buzele mele profane, le voiu sāruta de nenumērate-ori...“

— „Fit, quelle horeur! Tu în genunchi înainte Rosei! Sē-i sāruti mânăle?... Apoi dela mine îți și poți lua diuă bună, bādīțele, una ca o sută“, dișe Ninița indignatā.

— „Pst, scena drāgalașă nu să sfrīșesce încă, ascultă! Ea are pe urmă să mē ridice din genunchi, să rostēcă acel ceresc „da“ și apoi să-mi deie voie să o sārut pe ochi și pe guritā.“

— „Uf! Poftă bună la mere pādurețe! Iti gratulez, actore, o să fie un adevērat tablou de artă! Ia samă însă să nu strivesci la peptu-ți de aramă pe bietul bo-

DORINȚĂ.

Prăvălindu-se de vale
Melancolic sună râul
Și deșteptă cu-a lui șopot
Pacea nopții și pustiu.

El din valuri ostenite
Scapără schintei în lună,
Eu ascult căderea apei
Și scâncirea ei nebulă.

„Mai departe mai departe“
Mă atrage pacea sfântă,
Pe când codrul și pustiu
Se cutremură și cântă.

O, 'n acésta 'nduioșare
A pădurilor de fag
Să petrec o vecinicie
Mi-ar părea atât de drag!

Petrea dela Cluș.

DIN GREȘALĂ! *)

(Fragment dintr'o căsnicie).

Comedie originală într'un act.

Gr. Mărunțeanu.

Distribuția.

Alexandru B. șef de birou la ministerul de externe Dl V. Hasnaș.
Mitică Muștescu, prietinel casei și inginer la primărie Dl G. Dimitriu.
Măriora B., soția lui Alexandru . . . Dna Am. Velner.
Juji, servitoare * * *

Acțiunea se petrece în strada Șerban-Vodă Nr. * la Alexandru acasă, anul 1895.

Act unic.

(Scena reprezintă un salonaș drăguț mobilat, uși în amândouă laturile, în fund ér o ușe și două ferestri. La mijloc aședată o masă cochetă cu două tacâmuri).

*) Admisă pentru stagiunea 95—96 la teatrul național din București.

Acésta piesă, asupra căreia atragem atențiunea cetitorilor noștri, nu se pôte reprezenta fără permisiunea autorului.

bocel de tómnă. Ha ha! Rosa-Ultima, Rosa-Ultimă

O pățisem! Eram pregătit la o întimpinare aspră din partea Niniței, sciam însă, că o voiu putea mulcomi óre-cum, dar la o rășbunare, la o intrigă ca acésta din partea găscuțelor nu mă așteptasem. Atâta venin era turnat în cuvântul acesta: Rosa-Ultimă. Imi atacaseră teribil ambițiunea!

Sosî și proba generală. Mă hotărisem a ignora cu desevêrsire pe ascultătórele de pe la ușe, între care era acum și Ninița, și a mă achita cu conscientiósitate de rolul meu față de domnișóra Rosa, căreia aveam să-i elupt un triumf în fața nașelor ei.

Prin actul al doilea imi începui rolul. Eram lângă Rosa și îi mărturiseam dragostea mea.

— . . . „Ah duđuie, floricea din grădinița nimfelor, crăésa visurilor mele, de ce mă lași atâta timp vêslaş, fără speranță în viața-mi amărită, în marea de primejdii, când scii cât te iubesc . . .“

Pe la ușe să începú mișcarea, auđii pe Ninița isbuenind în riset subțirel ca un șuer ascuțit de căprióră, le vêđui cum își șopteau necontentit, stringându-se la olaltă ca oițele de căldură în toilul verii.

Cu tóte aceste însă imi luai inima în dinți, căci greul era încă înainte-mi. Căđui evlavios înainte ei, a madonei mele, îi jurai amor și prinđendu-i timid mânilor, rostii cu voce înaltă, ca să audă bine cele de la ușe:

SCENA 1.

Mărióra, pe urmă Juji.

Mărióra (singură, se uită la cés). Sunt șase óre și jumătate și Alexandru nu mai are de gând să vie la masă. A adus servitórea supă de trei ori. (se scólă și trece în partea cealaltă). Unde o fi zăbovit ađi așa de mult? . . . Nici odată nu i s'a mai întemplat așa ceva! Hm! . . . Mă miră . . . Și apoi scie bine că nu pot s'aștept și par'că într'adins o face ađi. (Se aude sunând un clopot afară). Mi-se pare că și-a adus aminte de casă. (Se aședă la masă luându-și un aer grav — Juji intră prin fund).

Juji. Coconiță, a venit cu Domnul un mosafir. E în birou și îi dă nescă cărți.

Mărióra. (Să scólă repede). Poftim acum! imi trebuia mosafiri! Și eu care sunt în capod! . . . mă duc să-mi pui o rochie pe mine; te pomenesci că l'o fi

— . . . „și nu mă respingi ánger blánd? Ce vêđ, nu-mi curmi fericirea vieții mele . . .“

Móra risului să pornise. Sgomotul lin să prefacă în „allegro-vivace“. Simții fiori reci de tómnă prin trup pe când ea imi trecea cu degetele gingaș printre păr, și când mă privea de sus așa milósă cu față dulce-acrișóră, imi părea a sta aievea înainte rosei brumate din ghețosul Novembre, o rosă ce pare că mă ruga a o rupe și a nu o lăsa pradă gerului . . . of, prea mă încređusem în curagiul meu, nu mai aveam puteri de a mă preface, prea rideau de tot mult găscuțele acele . . . o trandafire, n'ai mai fire . . . și acum venea ea să pună capac la tóte:

— . . . „Lucéfér drag al diórilor mele, vin' la pep-tul meu și gustă farmecul iubirii . . .“

Trónce leliță! Intréga sală să prefacă într'un fel de balamuc. Găscuțele sburau cu hohot afară temându-se de privirile severe ale regisorului. Rosa, frigurósă din fire, tremura de nécaz, — ér eu, eu chinuitul, mă sculai repede din genunchi, și folosindú-mă de confusiunea generală imi căutai de drum, bucuros de a fi scăpat de — mere pădurețe

Piesa nu s'a mai jucat!

Budapesta.

Ilarie Chendi.

invitat la masă. (cătră Juji). Juji, spune-i coconaşului, că mă 'ntorc îndată. Să n'aduci numai de cât supă, căci am să zăbovesc până mi-oiu pune o rochie. (Ese prin stânga; pause pentru un moment, intră Alexandru cu Mitică prin fund).

SCENA 2.

Alexandru, Mitică și Juji.

Alexandru. Dacă Țici că nu poți sta cu noi la masă din cauza întâlnirii, cel puțin fă-mi plăcerea să luăm câte-o țuică împreună.

Mitică. Asta bucuos.

Alexandru. (cătră servitoare). Unde e coconița, Juji?

Juji. Dnea-ei nu scia, că o să vie coconaşul cu mosafiri și de aceea nu s'a mai îmbrăcat cu rochia; acum s'a dus să se schimbe.

Alexandru. Du-te de-i spune să nu se mai deran-geze, pentru-că dl Mușetescu nu mănâncă la noi astă-sără și că are să plece numai decăt; treci pe la bu-cătărie și adu și supă.

Juji. Fôrte bine. (ese prin stânga).

Mitică. Ea să-ți vedem țuica!

Alexandru. Numai de cât. (Aduce sticla cu țuică, două pahare și tórână). Ei! vivat!... în sănătatea ta și isbândă bună! Strengarule!... De sigur la vr'o aventură te duci acum.

Mitică. Ei, ce vrei? Tinerete nu-i? Dacă-i inimă fi și suflet (beau țuică amândoi). Imm!... dar straj-nică țuică.

Alexandru. Să mai bem câte una.

Mitică. Numai câte una, mi-e frică să nu m'apuce capul. (Alexandru mai tórână țuică).

Alexandru. Mărióra trebuie să fie tare supărată pe mine, că am făcut-o să m'aștepte cu masa așa de mult ađi. Nu e vina mea însă, (bea țuică) mâne să deschid corpurile legiuitoare, și am lucrat pân'acum cu ministru.

Mitică. N'ai de cât să-i spui și tu de ce ai întăr-điat și are să-i trecă numai de cât supărarea.

Alexandru. Lesne, dar nu se trece la dânsa; ce? mă crede ea așa ușor numai pe cuvânt?

Mitică. Nu cumva e gelósă?...

Alexandru. O da! și încă o gelosie nebună. Din cauza asta nici nu mai aduc servitoare tinere în casă.

Mitică. Nu cumva te bănuiesc... Ei! taci!

Alexandru. Pe onórea mea.

Mitică. Dar bine, tu nu mi-ai spus nimic pân'acum.

Alexandru. Pentru că tot credeam să se vindece; dar ea, aș, pe Ți ce trece devine mai gelósă. Ascultă să veđi până unde a mers cu gelosia. (Tórână țuică). Sub pretext, că odată tramvaiul a călcat pe un frate al ei mic, din care causă i s'a tras chiar mórte ace-đuia, m'a oprit cu desevărșire de a mă mai duce undeva cu tramvaiul. Dacă ai o cursă mai lungă de făcut, imi Țice dânsa, ia o trăsură. Scii însă care e adevărata causă?... S'ascuți ca să riđi și tu; Mărióra și-a făcut următórea logică: Dacă bărbatul meu trece pe undeva și are să vadă la vr'o ferestră o femeie frumoasă, se va uita la dânsa un moment și atâta tot; pe stradă, ér, n'o să acosteze pe nici una, de témă, ca să nu-l observe cineva, dar într'un vagon de tramvai e cu totul altceva: acolo dacă se va întempla să fie o femeie fru-mósă, și acesta se întemplă cam des, îi va face un loc mai comod, acesta îi va mulțămi de atențiune printr'un zimbet, se vor uita după aceea unul la altul și vor in-tra în vorbă; așa de lesue ce se mai fac cunoscințele în Țiua de ađi! — și étă dar, că pe mine mă va lăsa acasă singură, pe când dnealui va petrece.... Ei, ce Țici?... Așa e, că e nostimă idea femeii mele?... De când mi-a spus-o, nu m'am mai suit în tramvai.

Mitică. De, ce să Țic? Pe de-oparte să cređi, că are multă dreptate femeia ta: întâlnirea ce o am astă sără o datoresc tramvaiului de după améđi pe când mă întoreeam dela birou. A! e o istorie nostimă și am să Ți-o spun Duminecă, când o să am plăcerea să mănânc la tine (Alexandru se duce de mai tórână țuică) (aparte) O idee. O să ridem puțin. (ia batista lui Alexandru după masă). Să puiu biletul meu de tramvai în batista lui și când o va scóte din busunar are să-i cadă biletul jos. Va fi o scenă nostimă de gelosie, dacă Mărióra are să-l vadă. (pune batista la loc, după ce mai întâiu a înfășurat biletul). Ce? ér mai torni țuică?

Alexandru. Ultima! Aide bea. (golese paharele, Alexandru să sterge puțin la gură cu batista și o pune în busunar.

Mitică. Mă duc Alexandre!

Alexandru. Nu stai să veđi pe Mărióra?

Mitică. N'auđi tu ea e neglije? Spune-i te rog să-ruțări de mâni.

Alexandru. Mersi. Cărțile le-ai luat?

Mitică. Da, sunt în antret. (aparte) O să ridem puțin. (Se string de mână și Alexandru conduce pe Mi-tică până la ușe). A revoir! (ese — Alexandru sună).

(Va urma.)

VERSURI TRISTE.

(D-șórei E. B.)

Atâta dragoste ferbinte

Atâtea doruri, visuri sfinte

In peptul têu de ce-mi nutresci?

Frința mea la ce Ți dragă

Când scii, că 'n viața ta 'ntrégă

De-acuma n'o să mă 'ntâlnesci?!

Căci n'o să-ți mai apar în cale

Ca 'n taina farmecelor tale

Perđu în visuri să mă 'nbêt...

Căci vai iubirea nu-i de mine,

Ci numai lacrimi și suspine

Ursite sunt pentru-un poet!

Deci dragostea ta cea ferbinte

Și dorurile tale sfinte

O! stingele din peptul têu,

Și nu te mai gândi la mine

Cum n'oiu lăsa nici eu la tine

Să sbóre altul gândul meu!

Copilă! am deja mirésă

O mândră falnică crăiésză

Pe care ómenii-o urész,

Tu-o scii din nume, mórte-o chemă

Și o iubesc prea fără sémă

De n'aș putea s'o părăsesc.

Și noaptea-avem noi întâlnire
Ea îmi șoptește de iubire
Er eu suspin privind la ea...
Copilă! tu din depărtare
Vei căpeta o invitație
Acuși, se vii la nunta mea!

Er nunta-mi tristă o să fie
Făcută fără veselie...
Când clopotele vor suna:
Preoții cu doioase cânturi
Pe mine pus în patru scânduri
Cu morțea mă vor cununa!

Blaș.

Emiliu Sabo.

CASA MĂRGINENULUI.

Narațiune din Carpați.

A. Amlacher.

În o excursiune solitară prin munți întâlnii pe un vechiu cunoscut al meu, pe Ilisie, care aduna erburile de léc. La o cotitură a drumului îl întâlnii din întâmplare, fiind tocmai ocupat a lega în mănunchiu erburile de léc ce le adunase pe cele mai îndepărtate piscuri. La primul cuvânt deja aflarăm, că ambii aveam de cuget a petrece noaptea în aceeași stână și astfel ne continuarăm drumul împreună. Secularul codru de fag, prin care treceam, domolea ce-i drept arșița soarelui de vară, dar totodată ne închidea de tot priveliștea spre cer și numai durduitul infundat al tunetului, al cărui vuiet resuna prin văile prăpăstioase, ne făcea să înțelegem, că se apropie o tempestăte gróznică.

„Numai de nu ne-ar surprinde această furtună“, dîsei tovarășului meu, iuțindu-mi instinctiv pașii.

„Imi este témă, că nu vom scăpa de povoiu“, observă acesta, „căci până la stână mai avem un cias bun“.

„Nu mai este nici o locuință în apropiere, unde am putea sosi de cu vreme?“

„Ba da, domnule. Colea în față, pe movilă, este casa lui moș Stanciu, unde ne vom putea adăposti. De vom părăsi calea cotită, și vom apuca drept înainte, putem sosi în zece minute acolo“.

„Să ne grăbim deci a sosi acolo“, răspunsei eu, căci începuseră deja a cădea stropi mari.

Cu multă trudă urcarăm înălțimea prăpăstioasă, ce din ce în ce devenea mai plană transformându-se într'un platou, pe care se afla o căsuță împrejmuită de grădină și arătură.

„Griji, domnule!“ strigă dintr'odată Ilisie, învîrtind în același timp în dreapta o măciucă, care avea drept mănunchiu un băltag. „Indată vor fi câinii aici; ține-te strins lângă mine!“

Nu găta bine vorba, când și răsuna un lătrat turbat, sărindu-ne totodată în cale doi dulăi suri, de cari numai cu greu ne puturăm apăra.

În urma urletului celor două fêră, ce ne impresurară scrășnind din dinți, se deschise ușa casei și apărură în prag un bărbat imponent, ce pînă alb, ce-i atârna în plete lungi până pe umeri. O singură fluierătură ascuțită, un singur strigăt aspru fû de ajuns a împrăștiat câinii, cari s'au retras morăind.

„Asta-i moș Stanciu“, îmi șopti Ilisie. „E aproape minune, că omul acesta la vârsta de optzeci și cinci de ani este încă atât de tare și sprinten!“

Ilisie avea dreptate. Nu se prea vedea pe fața bătrânului, că îndurase deja viscoalele aproape a trei vieți omenesci. Era drept și viguros, er capul ce nasul aristocratic și cu priviri înfocate stătea atât de sigur și drept pe grumazul gros, ca și când ar fi fost încă în flórea vârstei. El ne resalută cu demnitate și cumpetat și ne invită prietinesce în casa sa.

În chilia slab luminată printr'o singură feréstră și a cărei mobilier se compunea din câteva lavițe și lădi împestrițate. un pat scund, câte-va ulcióre de pământ și blide, și dintr'o cruce de lemn, — falfăia pe vatră focul. Tocmai pe când intram noi în chilie o femeie sveltă voia să acate de cui, deasupra focului, căldarea de mămăligă, ce o umpluse cu apă. Fața ei luminată de para focului trada urmele unei frumseti trecute, căreia nu-i detrágea nimic, nici măcar portul cel pocit al pîrului, cum obicinuesc a-l purta femeile din munți.

„Ei, asta e frumos de la dta, Ilisie, că nu tre- cuși éráș pe aci fără de a da bună ziua!“ agrăi femeia pe tovarășul meu.

„De bună sémă“, adause bătrânul, „sunt aproape patru luni, de când n'ai mai pășit peste pragul casei noastre“.

„Că bună minte ai Stanciule“, răspunse Ilisie, „este tocmai așa, cum spusesei“.

„Aida de! apoi pe așa vreme scurtă mai merge“, răspunse bătrânul, „dar amintirile din tinereță încep să se cam slăbescă, și de mă gândesc la răsboiul cel mare cu Napoleon, véd cum îmi pier amintirile, una după alta“.

„Cum, tu ai luptat contra francesilor?“ îl întrebai eu uimit, căci în adevér nu m'așteptam să dau aici, în vèrful Carpaților de un veteran din lupta pentru libertate a germanilor.

„De bună sémă că m'am luptat!“ răspunse Stanciu cu mândrie. „Ano 13 și 14 am fost grenadir împărătesc. La Lipsca m'am luptat și am intrat și în Paris“.

El se sculă și scóse dintr'o ladă o cruciuliță neînsemnată, ce atârna de o petea négră-galbină afumată și tocită.

„Étă, domnule“, dîse el, crucea asta am primit-o spre aducere aminte de acel răsboiu. Ea sê numea crucea de tunuri, fiindcă, după cum se svonise pe atunci, aceste cruciulițe ar fi fost turnate din tunurile luate dela franțozi. Nu mi-ar fi trecut nici odată prin gând că îmi voi aduce aminte cândva cu bucurie de acea vreme de cătănie. În ziua de ađi fie-care flăcău întreg și téfăr trebuie să slujescă pe împératul, atunci însă era altcum. Pe atunci trebuia sê-și dea sêracul trupul pentru cel avut și de pica numai din întâmplare careva în mânilor domnilor de recrutare, ori vrea ori nu vrea, era virit îndată în „surtuceul alb“. Așa s'a întemplat și cu mine. Ca flăcău de douăzeci de ani mă dusei odată călare în oraș, ca să cumpêr cucuruz. Fratele meu mai tînér, un băietandru de patruspredece ani, mă întovărășise. Sosind numai pe inserate, ne luarăm salaș fără a ne da sémă, — în cărciuma unde trăgeam de obicei. În aceeași nopte însă, umblau prin oraș spre a prinde „régute cu funia“, luând din culcușul lor mai întâi pe cei strengari. Și cărcimarul, la care trăseseam, avea un perde vară de fecior și domnii de recrutare puseră ochii

pe acela. Țsta însă, pe semne presimțise răul, căci se făcuse de cu vreme nevădit. Când apoi în miez de noapte cărciuma fu incunjurată și scotocită de cătane, mă aflară în podul cu fân, unde dormeam cu fratele meu, și mă luară drept bună pradă în locul celui fugit.

Cu totă împotrivirea și apărarea mea, fui invins și legându-mă mă țărără cu ei. În ziua următoare am și fost silit să pui jurământul, apoi mă transportară în Ungaria dimpreună cu alți soți prinși tot așa și după un eserțir de câteva luni am fost trimiși la bătaie“.

(Va urma.)

DOR ȘI DOR.

*Tăcerea-adâncă s'a întins
Prin munți, prin văi, pe deluri —
A ceriului făclii s'aprins
Și tremurau prin valuri;*

*În sinul meu se sbuciumau
Durerile de-arëndul,
Și nu puteam de lot să-mi iau
Dela-a mea țără gândul.*

*Să merg, să fug, să pribegesc —
Să-mi caut noroc în lume,
De țara dulce ce-o iubesc
S'aud numai din nume;*

*Pornesc, și plâng, și mă opresc
Și sufletu-mi se curmă —
Să las pe cei ce mă iubesc
Și plâng în a mea urmă!?*

*Dar nu, eu nu merg, dragi amici!
Lăsați-mă uitării,
Că nu mai pot merge de-aici
Dela hotarul țării.*

*O Românie! cel mai sfânt
Dor, ce-a 'ncoltit în mine —
Plângând scrut al țeu pământ
Dar nu pășesc în tine;*

*Că-mi plânge sufletul de dor
Și de viață-amară,
Dar de mă duc în tine, mor
De dorul de-a mea țară.*

Tulgheș 1882.

V. B. Muntenescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FELIURITE.

Una și alta.

Văpselile feței și parfumeriile. În cartea lui Alfred Franklin: *istoria modei*, apărută nu de mult, găsim date interesante despre folosirea și dezvoltarea văpselilor, cu cari își ungeau femeile fața și părul, despre parfumerii, prafuri de dinți etc.

Văpselile de păr, unsoarele pentru înfrumșetarea pielii, pomada de buze, prafurile de dinți și parfumeriile s'au început a se folosi în Franța în decursul vechii XIII. Damele își văpsseau fața cu văpseli albe, roșii și adeseori galbene, ăr dintre parfumerii era favoritate cu deosebire moschusul și ambra. În secl. XIV domina parfumul de levendula și de vioarele, care se purta în tocure mici, în formă de juvaer. În secl. XV și XVI erau la modă paseri mici preparate și umplute cu parfumi, cari erau puse prin odăi în mici colivii, ce adese atârnav de tavan. Epoca de aur a parfumurilor este secl. XVII. Ana d'Austria a dat exemplu mai mult și apoi în curând moda de parfume luă proporțiuni ridicule. Dar regelui Ludovic XIV ii se întâmplă ceva neplăcut cu un parfum nou, și urmarea fu, că la curtea din Paris nu se mai parfumau și parfumarea a început a se părăsi. În timpul acesta au apărut cărți întregi despre meșteșugul parfumariei și înfrumșetării, în cari se găsesc rețete cari de cari mai curioase. — Văpsitul feței și-a ajuns culmea tot în secl. XVII. Damele elegante aveau ateliere întregi pentru văpsirea feței; budoarele lor erau ca o apotecă, pline de sticlute, ulcele și diferite vase, în cari aveau tot felul de ingrediente, văpseli albe plum-

burii și roșii spaniole, sublimat, coje de pâne, oțet desțilat, apă de rosă, lapte de migdale etc. Nopțea femeile acelu secol aveau larve pentru scutirea feței. Praful (poudre) de față s'a ivit în secl. XVIII.

Ce se ține de văpsirea feței în timpul nostru, femeile culte nu o mai fac. O femeie, care ați să văpsese, nu e cultă în adevăr, ci cultura ei e spoială, ca și văpsela din față.

* * *

Femei fumătoare. Este constatat, deși nu-i vine omului a crede, că fumatul la femei este o datină tot așa de veche, ca și la bărbați, dar nici odată nu s'a răspândit în măsură așa mare la femei, ca la bărbați. Cel dintăiu protest în scris contra fumatului la femei a apărut în secl. XVII și a fost făcut de paterul iesuit Iacob Balde. El condamnă aspru pe femeile fumătoare. De altcum în secl. al XVII-lea le mergea rău fumătorilor. Astfel d. e. în Rusia și Persia erau pedepsiți foarte strict. Chiar și în secl. XVIII fumatul era calificat de păcat mare.

Astăzi încă sunt mulți contra fumatului, mai cu seamă la femei. Mantegazza, scriitorul italian, e mare contrar al femeilor fumătoare. Fapt însă e, că Mantegazza e pasionat fumător, astfel deci el predică pentru apă, dar bea vin. Engleza Campbell este de altă părere. Ea țice, că femeile europene sunt puțin cam nervoase și pentru linișțirea nervilor cel mai potrivit mijloc este fumatul, dacă nu abusăm de el, fumând prea mult.

* * *

Patria vaniliei. Patria adevărată a vaniliei, folosită la prăjituri, unde această plantă se cultivă în măsură mare, este împrejurimea oraşului Papantha, în Mexic, aflător în depărtare de 30 miluri dela golful mexicului. Vanilia se prăsesce, ca la noi pădureţele, pe coline şi prin păduri, răspândind un miros intensiv, care străbate în depărtări mari. Vanilia crescută aşa sălbatic nu are stăpân şi o poate stringe ori şi cine; această însă nu e aşa de bună, ca cea cultivată, mai cu seamă în pământ lutos, care-i priesce cu deosebire. Viţele de vanilie se sădesc la rădăcina de brazi tineri, pe cari apoi planta se suie, ca fasolea, ér unele viţe ale ei trec la brazii vecini, aşa că plantaţiunile de vanilie forméză rădiuri (bercuri) umbróse şi umede, în cari se prăsesce foarte bine vanilia. Viţa de vanilie vieză cam de cece ani, ér fructul se culege de două ori pe an, se uscă şi apoi se dă în comerciu.

Din statistica Londrei. Primăria celui mai mare oraş din Europa, a Londrei, a edat acum de curând statistica acestui oraş în un volum de 900 pagini folio. Éta câteva date din această carte: Numărul locuitorilor este de 4.211,743; din teritorul oraşului pe 1 km² se vin 18,000 suflete. În decursul anului 1892 au fost: născeri 132,328, casuri de mórte 86,833, căsătorii încheiate 74,382. Dintre muncitori 190.000 sunt şilieri (proletari) 391,000 servitori, 340.000 negustori şi un milion de meseriaşi. Numărul săracilor a fost 114,531 şi pentru susţinerea lor primăria a spesat 473,514 funţi sterlingi. Lungimea tuturor stradelor Londrei este 10.638 km. 4830 de strade sunt canalisate. Lungimea sirmelor telegrafice este 54,740 km. a conductului de apă 7245 km. a ţevilor de gaz 5112 km. Pompierii au 58 de staţiuni, 58 de pumpe cu abur şi 110 pumpe manuale. Poliţia constă din 13.765 persoane, plata cărora se ureă la 2½ milioane fl. În Londra sunt 1000 oficii postale şi 10,000 de omnibuse, 24 spitale de ale oraşului şi 110 spitale private. Pentru scopuri sanitare a spesat oraşul Londra în anii 1891—92, 621,000 funţi sterlingi, pentru scopuri de binefacerea 2,500,000 funţi sterlingi. La curăţirea stradelor au fost ocupaţi în érna anului 1891—2, 12,000 de ómeni.

Colorile de doliu la diferite popóre. Mai fie care popor íşi exprimă durerea inimei cu alte colori. Noi europenii jelim perderea iubítilor nostri cu colórea neárá; egiptenii cu galbin închis; sirienii cu colórea albastră-azură; etiopienii cu sur; ér iapanezii cu colórea albă.

Anecdote.

Ţiganul în ţară (România).

Un Ţigan mai mult flămënd
Să plece 'n ţară 'şi puse 'n gând,
Căci în ţară tóte-s bune

Poţi să bei ţuică de prune;
De pomană-i pânea mare
Şi carnea fără parale.
Apoi să nu mergi în ţară?
„Ba plec chiar la primăvară,
Merg să potcovesc la cai,
Să mânc pâne, nu mălai“.
Ţiganul Ţigan rămâne
Mergé ađi şi vine mâne,
Aşa şi Ţiganul nost
S'a dus eri şi ađi s'a 'ntors.
Ţiganii cât ce aflară
La el dróie alergară
Şi cu totii 'l întrebară
Despre traiul bun din ţară.
Ér acesta le răspunde
Şi nimica nu ascunde:
„Fraţi, în ţară tóte-s bune
Numai cu apa-i minune,
Apa 'n ţară-i foarte rea,
Să te calce n'o poţi bea“.
Un Ţigan puţin istet
Li răspunde cu dispreţ:
„Culo mă! tu ne minţesci
Ór boerii cum trăiesc?
Dór şi háia câte-odată
Trebuie că beau şi apă“.
„Hoho! boierii 's cu minte
Că ei mâncă mai nainte,
Şi chiar rea o beau destui
Dacă mâncă şi-s sătui“.

Bucuresti, Aprilie, 1895. I. Căndea.

Deslegarea găciturii din Nrul 10 al fóiei nóstre este următoarea:

Tucydide
Oxigen
Teresia
Uniform
Logrono
Perier
Egalitate
Nicopol
Toulouse
Rinocer
Umberto
Netti
Abanos
Teodorini
In
Unitarism
Naso
Edmund.

Corect au deslegat-o următoarele dómne, domnişóre şi domni: Silvia Popoviciu n. Puscar (Abrud), Sofia Cothişel (Certeje), Emil Cigarean (Turda), Teresia Gomboş (Vidra de sus), Nicolau Onciul (Uzdin), Stefan Fărcaş (Sibiu).

La sortare premiul I'a căştigat domnul Emil Cigarean din Turda.

Avis restanţierilor. Restanţierii sunt rugaţi, atât aceia, cari au restante mai mici, cât şi aceia, cari restéză cu abonamentul pe un an întreg, să achite cât mai curënd abonamentul. Cu deosebire ne adresăm cu această provocare la aceia, cari au primit dela început fóia, fără de-a sprigini întreprinderea noastră cu nimic. *Gratis nu se póte da nimérui fóia* şi nu e lucru cuviincios a o primi, fără a achita bagatela sumă de abonament.

Administraţia.